

TYÖPAJAN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Hienoa, että olet kiinnostunut kohopenkki ja viljelylaatikkotyöpajan järjestämisestä!

Tässä ohjeistusta työpajan tueksi.

Kohopenkin ja viljelylaatikon perustamisen koulutusmateriaali

Verkko-opistossa olevaa koulutusmateriaalia voit käyttää työpajan tukena. Osallistujat voivat tutustua itsenäisesti siellä oleviin aineistoihin, tai voit käyttää niitä teemaan johdattelun tukena. Pdf-muotoiset tekstitiedostot on suunniteltu niin, että ne voi halutessaan tulostaa kentälle mukaan (jos esim. tietokoneen mukana kantaminen ei tunnu toimivalta idealta).

Kohopenkki- ja viljelylaatikkojesaajan rooli

Kohopenkki- ja viljelylaatikkojesaaja on vertaisohjaaja, jonka ei ole tarkoitus olla aiheen syvälinen asiantuntija. Työpajan järjestämisessä kysymys on enemmänkin yhdessä tekemisestä ja asioiden pohtimisesta porukalla. Joku tarvitaan kuitenkin hoitamaan kokonaisuutta, että työpajan toteutus olisi mahdollisimman sujuvaa, ja välittämään osallistujille työpajan toteuttamisen edellyttämää tietoa. On myös hyvä, että kaikilla osallistujilla on yhteinen ymmärrys mitä ollaan tekemässä ja millaisia työvaiheita prosessiin kuuluu. Työpajan valmistelua ja toteutusta voi myös jakaa eri henkilöille tai työryhmille, jottei vertaisohjaajalle kerry liikaa hoidettavia asioita.

Mitä työpajan vetäjän täytyy tietää?

- Perusymmärrys siitä, mitä työpajan järjestämiseen liittyy; järjestelyiden hoitaminen (tai tehtävien jako työryhmille), viestintä, mahdolliset lupa-asiat ja materiaalien sekä työkalujen hankinta.
- Osallistujat – mitä pitää ottaa huomioon (esim. mahdolliset liikuntarajoitteet, osallistujien osaamisen hyödyntäminen ym).
- Johdattelu teemaan ja ohjeistus (myös toteutuksen yhteinen pohtiminen) työpajan aluksi ja aikana. Lisätiedon tuottaminen tarvittaessa – ainakin tietoa siitä, mistä lisätietoa löytyy.
- Turvallisuuteen liittyvien asioiden tiedotus ja seuranta; rakentamispaidan olosuhteet, säätila ja niihin liittyvät tarpeet, riskien arviointi työpajojen järjestämisessä, hyvän ilmapiirin rakentaminen ja käytännön toteutuksen silmällä pitäminen.

On helpointa, jos saat työpajan toteuttamiseen mukaan jonkun paikallisen yhdistyksen; esim. kyläyhdistykset ja muut MSL:n jäsenjärjestöt voivat hakea työpajaan koulutustukea. Paikallisten yhdistysten kautta saat myös viestiä kulkemaan ja todennäköisesti myös osallistujia työpajaan.

Lisätietoa koulutustuen hakemisesta löydät Arjen ympäristötekojen kurssimateriaalista.

OSALLISTUJAT JA JOHDATUS TYÖPAJAAN

Ovatko osallistujat jo tiedossa? Jos eivät, mistä löytyisi aiheesta kiinnostuneita henkilöitä? Mitkä viestintätavat tavoittaisivat mahdollisia osallistujia? Onko paikkakunnalla kylä- tai muuta yhdistystä, jonka kautta kannattaisi viestitellä työpajasta? Mitä muita verkostoja viestinnässä voisi hyödyntää? Puutarha-, asukas- tai muutkin paikallisyhdistykset voisivat olla kiinnostuneita aiheesta.

Osallistua voivat kaikki aiheesta kiinnostuneet. On hyvä pohtia työpajan paikan esteettömyyttä ja sitä, voisiko työpajaan osallistua esim. pyörätuolilla. Työpajaan voi osallistua 5-20 henkilöä. Jos pyydät osallistujia ilmoittautumaan etukäteen, voit samalla kysyä mahdollisista osallistumiseen vaikuttavista asioista, jotta niitä voi ottaa paremmin huomioon työpajan toteutusvaiheessa.

Olennaista on osallistujien kiinnostus kohopenkki- ja viljelylaatikkorakentamiseen ja ohjeistus eri työvaiheisiin ja perustekniikoihin. Apuna voi käyttää verkko-opiston materiaaleja, joita voi katsoa yhdessä joko suunnitteluvaiheessa tai työpajan aluksi. Kurssin alussa on hyvä käydä läpi työpajan ohjelma ja kysellä osallistujilta omia näkemyksiä ja kokemuksia kohopenkkien ja viljelylaatikoiden perustamiseen liittyen.

Jos kyseessä on yhteisöllinen kohde, kohopenkin tai viljelylaatikon merkitys kasvaa useampien ihmisten osallistuessa sen rakentamiseen ja omaksi kokemiseen.

Työpajaan tarvittava aika riippuu osallistujien kokemuksesta ja määrästä sekä siitä, onko materiaaleja (esim. penkin täyttäminen) jo saatavilla, pitääkö niitä kerätä ympäristöstä (esim. haravointi) tai valmistella käyttöä varten (oksien pilkkominen, lautojen sahaaminen sopivaan mittaan tms).

Ryhmässä voisi pohtia mm. seuraavia asioita:

Miksi kohopenkki tai viljelylaatikko tehdään? Mihin se tehdään ja minkä kokoinen se olisi? Paljonko löytyy tekijöitä ja aikaa penkin tai laatikon perustamiseen? Millainen aikataulutus työpajalla voisi olla? Miten järjestetään penkin hoito ja kastelu? Entäpä sadonkorjuu?

Paikka: Mihin penkki tai laatikko perustetaan ja millaiseen maastoon on syytä varautua? Tarvitaanko maanomistajan lupaa tai onko syytä selvittää jotain muuta sijaintiin liittyvää (vaikuttaa toimintaolosuhteisiin, tarvittavaan välineistöön ja materiaaleihin)?

Materiaalien ja työkalujen organisointi: Millaisesta materiaalista viljelylaatikon reunukset tehdään ja pitäisikö niitä työstää etukäteen? Millä penkki/laatikko täytetään ja mistä materiaalia saadaan? Kuka järjestää muut materiaalit? Kuinka paljon materiaalia tarvitaan? Löytyykö osallistujilta työkaluja tai voisiko niitä vaikka lainata jostain? Hoitaako työpajan järjestäjä vai jaetaanko järjestelyvastuuta osallistujien kesken?

Turvavälineet: Tarvitaanko (viiltosuoja)hanskoja tai muita suojarusteita? Miten varaudutaan aurinkoiseen tai sateiseen säähän? Kuka huolehtii ensiapu- ja mahdollisista sammutustarvikkeista, mistä niitä saadaan?

Suunnittelukokouksessa on hyvä käydä läpi myös turvallisuus- ja vakuutusasiat, erilaisiin sääolosuhteisiin varautuminen ja mahdollinen omien työkalujen ja suojarusteiden mukaan ottaminen (ne on hyvä mm. merkitä valmiiksi).

OLOSUHTEET JA TURVALLISUUS

Kohopenkin ja/tai viljelylaatikon perustamisen työpaja vie pienemmälläkin porukalla vain muutaman tunnin aikaa, joten **ruokailua** ei välttämättä tarvita. Jos työpajassa on taustaorganisaatio, heidän kanssaan voi sopia mahdollisesta kahvi- tai muusta tarjoilusta ja/tai sopia osallistujien kanssa, miten kahvittelu tai mahdollinen evästely on helpointa toteuttaa (esim. otetaanko omat eväät ja astiat, mahdolliset allergiat ja ruokarajoitteet, jos yhteinen kahvittelu; hankitaanko kertakäyttöisiä astioita vai voidaanko käyttää taustaorganisaation astioita ym.) Vettä kannattaa olla tarjolla ja muistuttaa sen juomisesta varsinkin lämpimämpinä päivinä.

Riittävä tauotus ja sääolosuhteet vaikuttavat myös toimintaan ja ilmapiiriin. Kohopenkki- ja viljelylaatikkojesaajan tehtävä on arvioida, millaisessa säässä työpaja kannattaa järjestää tai olisiko parempi siirtää se toiseen ajankohtaan. Tästä voi myös keskustella osallistujien kanssa.

Työnjako on hyvä keskustella yhdessä. Millaisia vaiheita työpajaan sisältyy? Jaatko ryhmän pienempiin työryhmiin? Ovatko jotkut osallistujat kiinnostuneita joistain tietyistä tehtävistä? Onko heillä jotain tiettyä **osaamista**, jota voisi hyödyntää? Kierrätetäänkö eri tehtäviä työpajan aikana, että kaikki pääsevät kokeilemaan kaikkea? Onko joillain osallistujilla jotain sellaisia **rajoitteita**, joiden vuoksi jotkut työtehtävät eivät ole heille sopivia? Tulostettua ohjeistusta voi käyttää toiminnan eri vaiheiden tukena myös työryhmissä.

Työturvallisuuteen on syytä kiinnittää huomiota, siihen liittyy monenlaisia asioita:

Tutustukaa **työkalujen käyttöön ja tarvittaviin tekniikoihin** ennen penkin/laatikon perustamisen aloittamista.

Työpajaan voi osallistua hyvinkin monenlaisia ihmisiä. Kaikille hyvän ja turvallisen ilmapiirin rakentamisessa voi hyödyntää **turvallisen tilan periaatteita**, jotka voidaan käydä tilaisuuden alussa yhdessä läpi esim. Vertaisjeesaaja-kurssimateriaalissa olevan aineiston avulla.

Kiinnitä huomiota myös työpajan ympäristön **fyysiseen esteettömyyteen** ja siihen liittyviin asioihin (materiaalien sijainti ym), että esim. huonommin liikkuvat pystyvät myös turvallisesti kulkemaan työpajassa. Pohdi myös mahdollisia ennakkoon ilmoitettuja, osallistumiseen vaikuttavia asioita ja niiden edellyttämiä tuen tai huomioon ottamisen tarpeita työpajan aikana.

Pohdi itse tai tehkää yhdessä **pieni riskianalyysi** – mitä kaikkea voi tapahtua ja miten silloin toimitaan? Paikan koordinaatit, sammutus- ja EA-välineiden sijainti pitää olla kaikilla tiedossa. Luonnossa voi olla allergioita aiheuttavia asioita ja muutkin sairauskohtaukset ovat mahdollisia, joten on hyvä muistuttaa osallistujia mahdollisesti tarvittavan henkilökohtaisen lääkityksen lähellä pitämisestä. Aurinkoinen ja kuuma sää edellyttää tiheämpää tauotusta, mahdollisuuksien mukaan varjoa tai suojaavaa vaatetusta sekä riittävää nesteiden nauttimista, mikä monesti työn touhussa pääsee unohtumaan.

Yhteisessä prosessissa on hyvä myös ottaa kuvia ja jakaa kuvia sekä kokemusta eri yhteyksissä. Muista kysyä osallistujilta **kuvausluvat** työpajan alussa.

Kohopenkki ja viljelylaatikko: Työpajan suunnittelu

Työpajan vetäjälle pohdittavaksi:

- **Yhteisöllisyys ja osallistaminen:** Miten saan osallistujat mukaan suunnitteluun ja tekemiseen?
 - **Selkeä rakenne ja ohjeistus:** Miten voin esittää asiat ymmärrettävästi esim. ilman asiantuntijakieltä?
 - **Oma rooli:** En ole opettaja, vaan rinnalla kulkija – miten tuen oppimista ja tekemistä?
 - **Käytännön järjestelyt:** Miten varmistan, että tarvittavat välineet ja materiaalit ovat saatavilla?
 - **Turvallisuus ja mukavuus:** Miten huomioin osallistujien erilaiset tarpeet ja varmistan turvallisen ilmapiirin?
 - **Mahdollisuus oppia yhdessä:** Miten luon tilaa kysymyksille, kokeilulle ja virheistä oppimiselle?
- ⇒ Tutustu Vertaisjeesaaajan kurssimateriaaliin Arjen ympäristötekojen koulutuskokonaisuudessa!

Yhteenvedossa käytetty Copilotia.

Lisätietoa ja -materiaalia:

[MSL:n materiaalit](#)

[Hügelkultur – kohopenkkien tuolla puolen | Pohjoinen permakulttuuri](#)

[Pieni kohopenkkikokeilu Eestistä | Pohjoinen permakulttuuri](#)

<https://vihreapuutarha.wordpress.com/2013/10/19/kohopenkin-perusteet/>

<https://yhteishyva.fi/koti/kohopenkin-perustaminen/article-80943>

Työpajan toteuttajan muistilista

Työpajan turvallisuuden muistilista

Riskienkartoituslomake

Menestystä työpajan järjestämiseen!

Euroopan unionin
osarahoittama

